Nhật tụng Kālāma – Kinh tạng trích diễm

Kinh Migasālā – 14/09/2025

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi chép.

Bài kinh Migasālā hôm nay chúng ta được cơ hội quay lại với vấn đề tôi cho rất quan trọng trong đời sống của mình.

Nó quan trọng bởi vì: Chúng ta không thể nào là ốc đảo cô đơn tuyệt đối trong cuộc đời. Chúng ta sống phải có giao tiếp, tương giao, qua lại với cuộc đời. Cho đến bao giờ chúng ta trở thành vị A La Hán mới chấm dứt hành trình, kết thúc đoạn đường, lộ trình đó. Hễ còn là người phải tu học chúng ta phải liên tục cậy nhờ đến sự hỗ trợ từ người khác thông qua mối tương giao. Đó là bắt buộc. Thầy & Bạn là bắt buộc phải có, ngoài ra còn bao nhiêu mối quan hệ khác trong đời sống thường nhật, quan trọng lắm.

Bài kinh này quan trọng vì đức Phật xác định cho mình một chuyện: **Đừng bao giờ hấp tấp, vội vã đánh giá, nhận xét ai đó thông qua những gì mình thấy/ nghe.** Nó chỉ có hại thôi.

Mình sống phải có giao tiếp, phải có bạn bè, phải có sự trao đổi. Nếu mình không có khả năng nhận xét thì mình chơi nhầm bạn nó mệt lắm. Chữ "mệt" là tôi lựa chữ nhẹ nhất. Chơi nhầm bạn có thể dẫn đến: Thân bại danh liệt, táng gia bại sản. Chơi nhầm bạn độc như vậy. Đó là nói về đời. Nói về Đạo, trên lộ trình phát triển tâm linh, chúng ta tuyệt đối cần sự hỗ trợ từ những người là thầy, bạn. Nếu mình không có khả năng nhận xét, đánh giá thì chơi nhầm bạn xấu, chọn nhầm tà sư thì rất mất thời gian. Đương nhiên tu hành mình không nên dòm ngó ai, chỉ nên nhìn người ta để coi có giúp người ta được thì giúp, không giúp được thì đừng nhìn, nhưng có nhiều trường hợp mình không để ý mà mình vẫn thấy. Một bụi họa, bụi gai bên đường nhiều khi mình không cố ý nhìn mà nó sờ sờ sao tránh đượ. Bất cứ ai mình không soi mói nhưng nếu phải làm việc chung phải có tí ti khả năng quan sát nhận thức.

Có lần vua Pasenadi trong lúc hầu Phật thấy mấy vị du sĩ ngoại đạo đi ngang, vua chắp tay, mấy vị đi khuất rồi vua mới hỏi Phật: Bạch Thế Tôn họ có phải La Hán không? Đức Phật Ngài dạy:

- Để biết trí tuệ một người phải đàm luận, trao đổi
- Muốn biết đức hạnh một người phải ở gần lâu ngày.

Tất cả nhận thức của chúng ta trong đời, Kinh nói có 2 nguồn:

1/ *Paraghosa*: Những gì nghe được, quan sát được từ người khác trên nền tảng người khác bố trí, sắp đặt cho mình.

2/ *Manasikāra*: Tư duy bản thân.

Cái nhìn đúng hay sai đều đi ra từ 2 nguồn này. Nghe cho nhiều, quan sát cho kỹ & Khả năng tư duy. Chữ *manasikāra* bên tạng kinh khác A Tỳ Đàm.

Thứ nhứt – những gì mình nghe được học được từ người khác dựa trên đó nhận xét đối phương. Thứ hai là khả năng tư duy, mình quan sát những gì họ nói, biểu hiện, thể hiện, có người có cái mình nhìn mà không có cái mình nghe, có người có cái mình nghe nhưng nhìn họ nản lắm. Có người có cái mình nhìn và có cái mình nghe. Có người không có cái gì để mình nhìn cũng chẳng có gì để mình nghe. Cho nên, khi mình quan sát một người ngoài kiến thức, nền tảng mình có được từ sách vở, những phương tiện nghe nhìn đại chúng, chúng ta còn có Tư duy /manasikāra - Phải quan sát, phải đối chiếu coi họ nói gì, làm gì. Có khi họ nói đúng làm sai, có khi họ nói sai làm đúng. Người mình bây giờ bị bệnh rất nặng, ai nói tâm thần thì mình giận = Mình dễ bị quyến rũ bởi một góc nhìn phiến diện. Mình nhìn họ khả kính, khả ái dễ thương, dễ mến là bái sư thôi. Hoặc nghe người ta nói ông này ăn nói nghe được, chỉ là phần nghe của mình và phần nói của ổng, chưa phải tất cả mà phải gạn đục khơi trong, coi cái gì ở ổng học được, mình lấy cái đó thôi.

Mình mốn ăn phở thì mình đến tiệm phở chỉ ăn đúng cái gì trong tô phở húp, nhai, nuốt cho hết cái gì trong tô, rồi chén, tô bỏ lại; đừng bận tâm tô đó bằng gốm, sứ, inox,... người bán phở, người bưng phở, rau, tương đen, tương trắng... xong tô phở không để ý nó nữa. Phân tích kỹ quá không có tiệm phở nào để mình ăn được hết.

“Nước trong không cá, xét quá không người”= Mình dò kỹ quá đời này không có ai để mình chơi. Nhưng mình bất cẩn, thờ ơ cũng là chuốc họa.

Bài kinh này, đức Phật dạy cái gì? **Đừng bất cẩn, vội vã nhận xét một người nào hết.** Chúng ta đến với một người vì nhu cầu công việc học hỏi, trao đổi thì lấy đúng cái mình cần thôi, còn đánh giá, nhận xét mình chưa đủ tầm đâu.

Trong đây nói rất rõ, có những người thấy vậy không phải vậy.

Trong kinh đức Phật dạy, có 4 loại xoài:

1. Vỏ ngoài ngon trong ăn không ra gì.
2. Nhìn bé bé xấu xấu ăn rất ngon.
3. Trong ngoài đều ngon.
4. Trong ngoài đều không ra gì.

Bài kinh khác Ngài dạy, có người như cái lu :

- Không đậy mà đầy = Nhìn họ sương sương, tàng tàng nhưng họ có nội hàm, có hàm dưỡng, có tố chất, có tư chất, có nội dung nhưng vẻ ngoài thường thôi.
- Không đậy không đầy
- Có đậy, có đầy
- Có đậy mà không đầy (rỗng) = Có người nhìn chắc ở trong chất đầy đạo hạnh, minh triết, thấy vậy mà trong không có gì hết, ở ngoài nhìn đã lắm.

Nếu quý vị gặp ông Bùi Giáng hay cụ Sơn Nam, giáo sư Phạm Công Thiện thì gặp ngoài đời nản lắm. Biểu hiện của họ không cho mình thấy 1/1000 chiều sâu thật sự của họ. Giáo sư Phạm Công

Thiện trang phục, áo quần ok mà giáo sư nói chuyện lạ lắm, giáo sư là người miền Nam, tiếp xúc nghiêm cẩn với giáo sư mình có thể đào xới một đại dương tri thức, thông tuệ, minh triết trong con người đó. Hòa thượng Tuệ Sỹ, gầy gò xanh xao, nhìn thấy ngán lắm nhưng nếu nói về mặt đạo hạnh và trí tuệ thì tôi không ngại nhận xét rằng, về mặt trí tuệ, ngài là một trong năm, ba bộ óc trác việt, uyên bác, viên mãn đạo đời, Đông Tây kim cổ hàng đầu của Việt Nam, trong chỗ tôi biết. Giáo sư Hà Văn Tấn, không bì được ôn Tuệ Sỹ, giáo sư nhìn ngoài đã lắm, nhìn uyên bác, người khỏe mạnh, trí óc minh mẫn trong thể xác khỏe mạnh, vững chãi lắm. Còn ôn Tuệ Sỹ nhìn ngại quá nhưng mình không thể đánh giá qua vẻ ngoài được.

Trong kinh dạy rõ, có 4 hạng người tìm thầy, tìm bạn:

1. *Rūpappamāṇa* (Đẹp) :Nhắm tới hảo tướng: Tướng này làm thầy được, trong sao cũng được.
2. *Ghosappamāṇa* (Nổi tiếng): Dựa vào tiếng tăm của đương sự: Mình không đủ tầm theo vì cái tiếng thôi. Nhiều cư sĩ họ rất hãnh diện khi nói họ quy y hòa thượng Nhất Hạnh, thamd ự khóa tu làng Mai, họ từng dâng nước, dâng trà cho hòa thượng... họ coi đó là nhất rồi, lấy tiếng ông sư phụ dán lên trán là xong rồi.
3. *Lūkkappamāṇa* (Dáng vẻ) Dáng vẻ đạo hạnh: Thí dụ mình nói ông đó học giả đi là phải áo quần lê thê, lếch thếch, kiếng cận dày như đít chai, vầng trán cao, ngồi trong đống sách, chung quanh chuột gián lổn ngổn, cafe, trà bày lổn ngổn, trong nhà nhện tơ giăng mắc. Nếu học giả là mình khoái hình thức đó. Hoặc tu là càng rách càng tả tơi tu mới dữ, mình mê vẻ ngoài mang hàm ý nội dung.
4. *Dhammappamāṇa* - Lấy chân lý làm trọng: Mình muốn học nhạc phải kiếm người giỏi nhạc, muốn giữ giới kiếm người giữ giới theo, muốn tu thiền kiếm người tu thiền giỏi theo, muốn thông tuệ nhắm người uyên bác theo; Mình chỉ nhắm nội dung, chất lượng còn bao bì, số lượng bỏ qua một bên. Đa phần nặng bao bì, số lượng đông, lớn, cồng kềnh là ngon. Mình khoái to, lớn, nhiều, còn không bao bì ngó bắt mắt. Trong tinh thần người học đạo, tiêu chí tầm sư học đạo không phải bao bì, số lượng mà chỉ chốt điểm duy nhất là Chất lượng.

Đức Phật Ngài dạy có những người có thành tựu Giới không thành tựu Định, có người thành tựu Định không thành tựu Tuệ, có người thành tự Tuệ không thành tựu Định, khi chưa chứng quả. Trên lộ trình tu học đó, mỗi người có tâm đắc riêng, trước mắt họ vùi sâu sở trường của mình, mấy cái kia là sở đoản hết. Nhưng để bước vào cửa nhà của Thánh trí, ngay ngạch cửa họ bèn bổ sung những gì yếu, thiếu. Chưa đặt chân đến thềm nhà giác ngộ thì người có này người thiếu kia, có dư, đủ, thiếu, sai... nhưng khi đặt chân vào thềm giác ngộ tất cả phải hoàn tất, trả xong tất cả những nợ xấu, có ngân khoản ngon lành trong nhà băng mới đặt chân vô cửa nhà giác ngộ được.

Chưa đặt chân thềm ba còn đi rong ruổi lang thang cuối trời quên láng thì do căn cơ sở tánh nhiều đời nhiều kiếp. Chúng sinh mỗi người một ý. Trong dòng luân hồi chúng ta như cầu tuyết, mỗi lần lăn gom vô một mớ xấu & tốt, xấu nhiều hơn. Có mấy lần nó cán nhầm hạt bồ đề rồi nó lăn tiếp. Khi chư Phật ra đời chư Phật coi trong quả cầu tuyết mình có hạt bồ đề không, nếu có Ngài lấy ra tưới cho thành cây; Còn nhiều người Ngài liếc qua không có hạt bồ đềthì cho nó lăn tiếp,

nhiều lắm Ngài cho nó cái hạt nho nhỏ, cho nó lăn tiếp, chờ đến kiếp tái sinh xa xôi nào đó trong tương lai, đủ duyên thì minh sư thiện hữu hỗ trợ moi cái hạt đó ra. Đức Phật không thể nào can thiệp sâu vào một con người không có huệ căn giác ngộ. Vì nếu chư Phật có thể can thiệp sâu vào trong tâm tư tình cảm, trình độ, kiến thức của một con người, biến một tên ruồi bu kiến đậu thành thánh nhân hiền trí thì mình lên tòa sen ngồi hết rồi. Bao nhiêu chư Phật ra đời giờ mình còn ngồi lì đây, chư Phật không can thiệp được.

Phật trí vô biên, Phật lực vô cùng, Phật tâm vô lượng không độ được người Vô duyên là chỗ đó.

Chính vì mình cứ lăn như vậy mình thu gom, nhồi nhét trong cầu tuyết bao thứ thiện, bất thiện. Cũng luân hồi có người biết cầu giải thoát, có người không biết. Họ không biết họ khổ sao mà giải thoát.

Lấy 1/triệu người biết tu, cầu quả giải thoát không muốn luân hồi nữa thì có trăm ngàn kiểu tu khác nhau. Mình sở trường cái này sở đoản cái khác, mạnh cái này yếu cái khác, dư cái này thiếu cái khác. Trên đường giải thoát mỗi người kiểu tu khác nhau. Cho nên, trước khi đắc đạo, giai đoạn tiền đắc đạo, kiếp chót trước khi đắc đạo mỗi người không giống nhau. Mình thấy thái tử Tất Đạt không như ngài Mục Kiền Liên, Xá Lợi Phất; ngài Mục Kiền Liên, Xá Lợi Phất không giống như ngài Anan, Ca Diếp; ngài Anan, Ca Diếp có giai đoạn tiền đắc đạo không giống vô số vị La Hán khác. Có vị trước khi đắc đạo thì con nhà gia thế trâm anh, có vị cùng đinh, nghèo khó, có vị khỏe mạnh, có vị bệnh tàn tạ trước đắc đạo, có vị chết trong vũng máu, đống phân, nước tiểu; có vị phải cọp tha, trăn xiết mới chịu đắc đạo. Có vị hưởng dục đã xong tự nhiên gặp Phật, Phật nói một câu bèn đắc. Khỏi có vụ đắp y, mang vác, lên rừng sâu núi thẳm, ma thiêng nước độc; Sống sung sương bơ sữa, gặp Phật chỉ một câu một thôi, rồi Phật đưa cánh tay ra, Hãy thành tỳ kheo/ tỳ kheo ni đi là bèn trở thành tỳ-kheo, có lục thông tam minh bốn trí vô ngại, đi mây về gió, coi vũ trụ là căn gác xép, nhà ga nhỏ ven đường. Có vị vô tu bao nhiêu khổ ải trầm luân bầm dập.

Ở đâu ra giai đoạn tiền đắc đạo khác biệt nhau ghê gớm vậy? Do kiểu tu. Trái cầu tuyết lăn cán nhầm cái gì: Tà sư ác hữu, xúi dại xúi bậy, bản thân thiếu tư duy thì nếu cầu giác ngộ tu kiểu lạ lắm. Cũng vô chùa, tụng kinh mà vô địch nói xấu người khác, đâm thọc. Ai gặp cũng chào hỏi, có vẻ thương quý mà Thạch Sanh thì ít, Lý Thông thì nhiều; Đi học đạo chỉ làm việc duy nhất mon men lại gần, nói chuyện, thâu âm, về cắt xén, lồng ghép, phát tán, ấn tống. Học viên Kalama. Cũng tu, cũng lạy Phật, gặp ông sư biết cúi đầu, học đạo mà gian như vậy. Mai này đừng trách tiền đắc đạo chúng hại cho trọc đầu mới chịu đắc.

Từ chỗ tu mới dẫn đến 4 tình huống trong giai đoạn tiền đắc đạo:

1. Tu khổ đắc nhanh = Tu khổ - Hoàn cảnh bầm dập, hoàn cảnh xã hội, gia đình, bản thân nghèo, xấu, tai tiếng, thị phi, thiên tai, nhân họa tùm lum... Đắc nhanh - nghe cái xếp 2 bàn chân, mắt cá chưa chạm đùi là đắc.
2. Tu khổ đắc chậm = Tu trầy trật, mất nhiều thời gian mới đắc.
3. Tu sướng đắc nhanh = Nghe câu bèn đắc cái rẹt liền.

4. Tu sướng đắc chậm = Có tất cả những gì họ muốn, xuất gia rồi phước báu tràn trề, học trò đệ tử mênh mông hà xứ, hộ độ sư phụ ngút ngàn xa vắng nhưng 70, 80 năm mới đắc La Hán trên giường chết, giường bệnh.

Ở đâu ra? Do đời sống của mình. Thời đức Phật nhiều vị nhìn sáng láng nhưng đắc chậm. Có nhiều vị nhìn cọp tha diều bắt mà đắc rất là nhanh. Tại sao vậy? Kiểu tu.

Nội dung bài kinh Ngài dạy cái gì? KHÔNG NÊN VỘI VÀNG, HẤP TẤP ĐÁNH GIÁ AI HẾT. Bởi vì mỗi người có một núi vấn đề ẩn sâu bên trong, mình không biết được. Thấy họ hiền vậy mà nó gian còn hơn cái gì. Còn nhiều người thấy nóng vậy mà nó lành. Có nhiều người nói chuyện nghe mát mà gian hơn giặc, nanh nó dài như ngà mà nó giấu.

Trong kinh Ngài dạy rất rõ: Chớ vội vã, hấp tấp đánh giá một người nào hết, vì điều đó dẫn đến nhiều cái họa.

Tôi trích dẫn một chuyện thôi.

Có một bài kinh đức Phật dạy: *Này các tỳ kheo, khen người đáng chê và chê người đáng khen có thể dẫn đến địa ngục.* Hồi đó tôi đọc số lắm, làm gì ghê vậy. Già rồi, gần 60 mới hiểu. Đây không phải tiếng khen, chê, mà chọn, thờ người không đáng thờ đủ đi rồi. Ngài dùng chữ nhẹ, tưởng khen, chê. No. Nhiêu đó đâu đủ đi. Theo nó mới ghê. Theo người đáng chê, chê người đáng theo đủ dẫn đến địa ngục. Mất mấy chục năm mang tiếng Phật tử mấy chục năm có pháp danh Pali, giáo lý chớ hề học, ăn rồi đâm chọc, đầu rỗng tuếch, tới lúc ung thư, cận tử, ngồi nhớ lại hoang mang, sợ hãi, sám hối đầu này đầu kia, quá muộn rồi...

Phải học đạo. Xung quanh mình là con dòi là chuyện của nó. Chuyện của mình lo mình trước đi. Đàng này xui. Chọn lộn thầy, lộn bạn mất thời giờ lắm. Lập ra bè đảng, phe phái không ra gì.

Chú giải kinh Mahasamaya – Trường Bộ kinh, lúc Phật ngồi trên Tuyết Sơn với 500 vị La Hán và vô số thiên chúng từ vô lượng vũ trụ đến chầu hầu nghe pháp đêm đó, đức Phật nhìn ra cứ thấy trong vài giây có một quầng sáng màu tím từ phương Bắc kéo rần rần tới, 3 nốt nhạc sau một quầng sáng xanh lá, xanh da trời, xanh nước biển, đỏ rực, màu trắng... các màu từ các phương trời bay tới, từng đám từng đám. Chú giải nói - Ngài dạy chư tăng: Những đám này là thiên chúng các nơi đến chầu hầu Như Lai và thánh chúng. Trong Chú giải nói - Tại sao có nhiều màu? Sở thích. Trong đó có những nhóm Dạ Xoa, Càn Thác Bà, A Tu La, Long Vương, Kim Sí Điểu,... mỗi nhóm có sở thích rất riêng; Có những đứa vô địch nói láo, đâm thọc, sát sanh, ... nhưng do cái phước nào đó giờ cũng là hội chúng trên Tứ Thiên Vương, của vô số Galaxy khác đùng đùng kéo tới hầu Phật. Đọc cái đó thấy khiếp. Đủ thành phần, đủ thứ thập cẩm đêm đó về hầu Phật. Nhưng mà thôi, biết hầu Phật là mừng lắm rồi.

Hôm nay chúng ta đang từng ngày, từng phút, từng giây thiện- ác ra sao, thích cái gì ghét cái gì, quan tâm cái gì, thờ ơ cái gì.. là nền tảng để chúng ta chọn bạn. Đừng nói trong 10 năm tôi không giao tiếp với ai. Sai. Trong từng giây anh thiện hay bất thiện là đang kín đáo dọn chỗ rước bạn. Đừng nói đóng cửa không chơi với ai. Ai dzục cái phone không online internet đúng không? Cái lòng anh sống nhiều với cái gì. Anh thích cái gì, ghét cái gì. Chính điểm này làm nên nền tảng

tâm thức, cảm xúc, tâm thức, tâm trạng của mình > Chỉ cần có cơ hội là mình lên đường dấn thân.

Chọn kiểu sống>>Chọn bạn, chọn thầy, chọn phe nhóm để theo > > Khi tắt thở những gì mình chọn nó đưa mình về phương trời nào đó. Phương đó là do đời sống thường nhật mình thích cái gì, ghét cái gì, theo ai, khen ai, chê ai, chính mấy cái này là cái nền để chúng ta có hạnh nghiệp riêng. Với nền tảng đó, tắt thở rồi mình sẽ đi về chỗ tương ứng.

Nếu bà con nói bà con không tin tái sanh. Ok. Nhưng nếu bà con hỏi tui có tin không, tui biết gì mà tin hay không tin nhưng nếu có tái sinh không có gì lạ hết. Tái sinh là gì? Đoạn đường tiếp nối của cuộc hiện hữu này. Chỉ vậy thôi. Tiếp nối kiểu gì? Trong kinh gọi là *Kammadāyado* - Chúng ta người thừa kế của chính mình. Không có chuyện một người chết từ kiếp này qua kiếp khác. Không có. Nhưng có như vậy: Con người bây giờ tạo ra chúng sanh khác, chúng sanh đó không phải chúng sanh này nhưng được tạo ra từ chúng sanh này, nó thừa kế tập tính sinh hoạt, đặc điểm tâm tư,... của kiếp này. Trên hành trình đó chúng ta tiếp tục thu gom mớ thói quen tốt, xấu nữa. Những gì mình nói, làm, tư duy bây giờ mới dẫn đến cõi tái sinh, một thân phận/ hình hài nào đó; Trong Thân phận hình hài đó + Môi trường hiện tại chúng ta tiếp tục kiếm một mớ thiện ác, thói quen tốt & xấu; cứ vậy đi nữa cho đến khi gặp thánh hiền, chư Phật học đạo, không đắc được lại đi nữa. Cứ chờ đến khi nào đủ duyên lành giải thoát thì thôi. Đương nhiên, với hành trang rất đỗi riêng tư ấy, trong giai đoạn tiền đắc đạo không giống nhau. Có người kiếp chót đắc A La Hán nhưng mang thân nữ, nữ mà hoàng hậu, nữ mà là mệnh phụ, nữ mà là kỹ nữ, nữ mà khố rách áo ôm. Còn có người kiếp chót gặp Phật mang thân nam, mà nam gì? Nam ông hoàng, nam tướng quân, nam đại gia, nam học giả, nam du đãng, nam ăn cướp, nam ăn mày, cùi đui hủi lở; Giai đoạn tiền đắc đạo.

Trong bài kinh này Ngài dạy cái gì? Đừng vội vã đánh giá ai hết. Vì chúng ta là những trái cầu tuyết lăn, lăn. Chỉ chư Phật mới nhìn xuyên thấu trái cầu tuyết đó mới biết trong đó có hạt bồ đề không để lấy ra trong; còn thấy không có cho nó lăn luôn. Hoặc người nào có tí duyên Ngài mới khẽ khàng nhẹ nhàng, cấy vào đó hạt bồ đề, cho nó lăn tiếp; Rồi vị Phật tương lai nào đó mới lấy cái hột đó ra, đúng thời đúng lúc, trồng dùm; còn không nó lăn nữa. Đã là cầu tuyết trái nào cũng hao hao nhau thôi.

Cho nên, Ngài dạy: Đừng vội vã đánh giá ai trên vẻ ngoài.

Đánh giá lớn chuyện ở chỗ: Không phải dừng ở 1,2 câu chót lưỡi đầu môi mà Đánh giá có nghĩa là Chúng ta theo ai & Chống ai. Từ nhận xét, đánh giá chúng ta sẽ quyết định theo ai, chống ai. Cái này mới lớn chuyện.

Còn đánh giá 1,2 câu không đủ đi đâu đâu, nhưng ghê nhất là đánh giá xong đi theo hoặc chống – Lúc này mới lớn chuyện.

Có bài kinh Ngài dạy: Khen người đáng chê, Chê người đáng khen có thể dẫn đến địa ngục. Khen = không đơn giản là 1, 2 câu trên mỏ mà Khen là mình đón nhận người ta rồi để vào bàn tay, trên vai hay đội trên đầu. Có người mình thấy mến mến rồi chia tay, nhưng có những người mình

thần tượng tới mức bỏ hết đi theo. Chỗ này nó chua ở chỗ mấy chục năm theo một người mình không rõ lắm.

Người tu hành cầu giải thoát, giai đoạn tiền đắc đạo ai cũng có chỗ thiếu, chỗ dư, sai, có hết, có cái phải thêm, phải bớt, phải chỉnh sửa. Trên bước đường tu học đó: Chuyện đầu tiên - Quan sát bản thân để đừng tự ti cái mình kém và đừng tự đắc cái mình được cái gì đó. Mình phải liên tục dòm ngó mình để thêm, bớt, chỉnh sửa. Về phía đời thì phải cẩn trọng. Thấy ai, tự hỏi lòng: Người này có gì để mình nghe? Để mình nhìn? Để mình học hỏi? Nếu không thấy có gì thì quay lưng đi.

Đánh giá không phải phân biệt theo thế gian. Cần thiết họ ngồi trước mặt thù lù mình mới làm chuyện đó. Chứ không phải ăn xong cơm đùm cháo nắm đánh giá hết người này người kia. Trong trường hợp học đạo phải có nhận xét về ông thầy của mình, những người bạn đạo chung quanh mình. Không phải đi kiếm người ta để đánh giá người ta là bậy. Cái bậy thứ hai - Chơi chung xem người ta làm thầy, bạn mà không kịp có nhận xét, đánh giá kịp lúc, thông minh cũng là cái họa. Đừng nghe một chiều: Mình tu đừng dòm ngó ai; Đúng một chiều; Phải dòm chứ, dòm đó là ai; Nếu tu không dòm ngó ai vậy hỏi các vị : Tại sao theo thiền sư A mà không theo ông B? Tại sao làm phước ở Yangon mà không làm ở Mandalay, tại sao làm Mandalay không làm Taungyi, ... tại sao? Vì mình có con mắt, lỗ tai, cái đầu, mình nghe, thấy cái gì mới bỏ Kalama chứ. Đằng này bắt chước người ta nói dóc: Tu không nhìn ai, ai sao kệ họ. Nếu không nhìn tại sao giữa biển người lấy người đó làm chồng, làm vợ? Tại sao trời đất bao la mình mua nhà chỗ đó? Tại sao rừng xe lấy đúng chiếc xe, đôi dép, đôi giày,... đó?

Mình sống là có lựa. Nhưng lựa một cách cẩn trọng & cần thiết. Cần thiết - Không ăn rồi đi dòm ngó tùm lum, nhưng cẩn trọng đừng để buồn vui thích ghét chi phối cái lựa của mình. Cái bậy nhất là đeo cặp kính màu em nào đủ tiêu chí mình muốn mình chọn làm thầy làm bạn mà mình quên tiêu chí mình đáng xet lại. Tiêu chí của mình nó: Chủ quan, không trung thực, cá nhân, nông nổi, thiển cận.

Đại khái bài kinh này như vậy.

Mỗi tuần nghe một bài kinh Kalama, tôi hi vọng một người Phật tử thờ Phật trên đầu có kiến thức đại khái biết kinh tạng nói cái gì trong đó. Càng lớn tuổi mới thấy kiến thức Phật pháp quan trọng cỡ nào. Hồi còn trẻ, còn khỏe, còn giàu, còn đẹp thì không thấy cần học. Tới lúc cần xếp cái chân lại, khó.

Lâu lâu có người bên Paris thăm Thụy Sỹ. Tôi đưa họ đi chơi, tôi nói họ: Quý vị thấy không? Phải học giáo lý để mình có đi chơi đâu đâu, không có chùa miểu, tăng ni cũng được. Mình đi đâu chơi thấy góc đẹp đẹp, ngồi xếp cái chân lại được. Tại sao? Mình có giáo lý. Đi chùa không học gì hết, thì đi đâu? Đi Bắc Âu, Nam Mỹ,.. tới nhìn nhìn, ăn cho đã rồi ngủ, nói dóc, selfie. Chứ biết làm gì? Nhưng học giáo lý đi chơi cũng xứng đáng, ngồi nhà cũng xứng đáng, vô chùa cũng xứng đáng, ra lùm vô bụi cũng xứng đáng, vô sở thú chơi mấy con khỉ cũng xứng đáng. Lúc nào cái đầu của mình cũng hướng về đạo hết. Mỗi giây, mỗi phút. Lợi quá.

Bà con phải học giáo lý để mai này không lệ thuộc đạo tràng nào hết. Thích thì đi Mandalay, Yangon, Taungyi, đi Thái Lan – Chiang Mai, Chiang Rai, Pattaya, đi Tây Âu, Bắc Âu,.. thích thì xách balo và đi, ăn uống, tắm rửa rồi kiếm chỗ được được ngồi xuống, bốc cái sách ra, móc phone ra, coi kinh, xong xếp chân ngồi thiền. Cuộc sống như vậy nó mới thật sự có ý nghĩa. Chứ giờ các vị có 1 tỷ mà cái đầu rỗng, uổng.

Đừng đánh giá ai trên hình thức. Thấy nhiều người đi chơi mà tu còn dữ dội hơn tên ở chùa nữa. Ở chùa ngày nào cũng đạp xe hì hục lên tụng kinh với chư tăng mà cái đầu hại người, đâm thọc, trong khi người ta xách balo lên đi, nay Thụy Sỹ, mai Pháp, mốt Anh, bữa nọ Tây Ban Nha,... chỗ nào được được người ta nhào vô, thích là nhào vô.

Theo yêu cầu bà con, tháng 3 chúng ta có khóa học tại Florida – Mỹ; cho bà con Việt Nam có nhu cầu thăm thân, hoặc muốn đi cho giãn gân cốt, đổi cảnh; Kalama là năm 2 khóa; Rồi khóa tháng 6 tại Thụy Sỹ. 2026 maybe năm tới Kalama 1 khóa thôi.

Chốt lại bài kinh là gì? Sống phải có nội dung, hướng đến nội dung, coi trọng nội dung – còn hình thức thì ...

Chúc các vị một ngày vui./.